

Sygn. akt III AUa 1220/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 marca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska
Sędziowie:	SA Krzysztof Szewczak (spr.) SA Barbara Hejwowska
Protokolant: protokolant sądowy Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 30 marca 2016 r. w Lublinie

sprawy L. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o wysokość renty

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 30 października 2015 r. sygn. akt VII U 778/14

oddala apelację.

Barbara Hejwowska Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska Krzysztof Szewczak

III AUa 1220/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 lutego 2014 r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił L. K. prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, gdyż wnioskodawca nie został uznany orzeczeniem komisji lekarskiej ZUS z dnia 7 lutego 2014 r. za całkowicie niezdolnego do pracy.

W odwołaniu od tej decyzji L. K. wnosił o jej zmianę poprzez przyznanie prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Powołał się przy tym na postępujące dolegliwości kardiologiczne.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wnosił o jego oddalenie, argumentując przy tym jak w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 30 października 2015 r. Sąd Okręgowy w Lublinie zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił L. K. prawo do stałej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od dnia 17 grudnia 2013 r.

W uzasadnieniu tego wyroku Sąd I instancji ustalił, L. K. jest uprawniony do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na stałe. W dniu 17 grudnia 2013 r. złożył wniosek o ustalenie prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy z uwagi na znaczne pogorszenie stanu zdrowia. Orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z dnia 9 stycznia 2014 r. nie został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy. Na skutek wniesionego sprzeciwu został poddany badaniu przez komisję lekarską ZUS, która orzeczeniem z dnia 7 lutego 2014 r. także nie uznała go za całkowicie niezdolnego do pracy.

Sąd I instancji oceniając prawidłowość w/w decyzji organu rentowego dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy specjalistów z zakresu: kardiologii i neurologii. W wydanej opinii ci biegli lekarze rozpoznali u L. K. chorobę wieńcową o stabilnym przebiegu, niewydolność serca (...), nadciśnienie tętnicze II stopnia, cukrzycę typu II, chorobę P., zespół bólowy lędźwiowy z dyskopatią L4-L5 i L5-S1. W trakcie hospitalizacji w oddziale(...)w Szpitalu w R. w dniu 14 listopada 2013 r. zdiagnozowano u niego chorobę P.. W czasie badania przez biegłych wnioskodawca uskarżał się na duszność wysiłkową, łatwe męczenie, wykazywał objawy zastojów w krążeniu małym. Badanie echokardiologiczne wykonane w 2012 r. wykazało znaczny przerost przegrody międzykomorowej i istotne upośledzenie kurczliwości odcinkowej – ścięczenie ściany przedniobocznej w segmentach środkowym i przykoniuszkowym z hypokinezą i akinezą, frakcję wyrzutową na dolnej granicy normy i zaburzenia relaksacji mięśnia lewej komory. Dodatkowo cierpi na napadowe migotanie przedsionków. Występujące u niego objawy niewydolności wieńcowej i niewydolności serca oraz choroba P. stanowią przeciwwskazanie do wykonywania jakiejkolwiek pracy fizycznej. W opinii uzupełniającej z dnia 22 maja 2015 r. biegli podnieśli, że w styczniu 2015 r. wnioskodawca był ponownie hospitalizowany w Klinice (...) w (...) (...) w L., a następnie w Ośrodku (...), gdzie wykonano angioplastykę restenozy w stentach w prawej tętnicy wieńcowej, implantowano stenty antyproliferacyjne i zaplanowano kolejną angioplastykę Cx. Z tych względów z przyczyn kardiologicznych L. K. jest całkowicie niezdolny do pracy na stałe. Stan zdrowia ubezpieczonego stopniowo pogarsza się, czego dowodem są jego kolejne hospitalizacje. Wnioskodawca jest obecnie obciążony kilkoma chorobami: chorobą wieńcową, niewydolnością serca, nadciśnieniem tętniczym, cukrzycą, chorobą P., przeżył zawał mięśnia sercowego. Schorzenia te mają charakter postępujący, a stan kardiologiczny jest nieustabilizowany.

Sąd Okręgowy w pełni podzielił opinie biegłych lekarzy kardiologa i neurologa, zarówno tę zasadniczą z dnia 2 lipca 2014 r. (k. 14), jak i dwie uzupełniające: z dnia 15 lutego 2015 r. (k. 37) oraz z dnia 22 maja 2015 r. (k. 50), w których jednoznacznie stwierdzono, że nagromadzenie schorzeń kardiologicznych wnioskodawcy wraz z występującą równolegle chorobą P., prowadzi do uznania, że stan zdrowia L. K. ulega stopniowemu pogorszeniu i nie można prognozować jego poprawy. Zaawansowanie chorób oraz ich kumulacja powodują jednocześnie, że ubezpieczony jest trwale całkowicie niezdolny do pracy. Sąd Okręgowy podniósł, że dowód z uzupełniających opinii biegłych został dwukrotnie dopuszczony w związku z zastrzeżeniami zgłaszanymi przez organ rentowy. Biegli w tych opiniach szczegółowo odnieśli się do zarzutów organu rentowego powołując się na konkretne okoliczności faktyczne związane ze stanem zdrowia wnioskodawcy i należycie uzasadnili swoje stanowisko. Zdaniem Sądu Okręgowego opinie te nie zostały skutecznie podważone przez ZUS i należało je w pełni podzielić oraz przyjąć za podstawę rozstrzygnięcia sprawy niniejszej.

Oceniając dowód z opinii biegłych Sąd I instancji zwrócił dodatkowo uwagę na to, że specyfika oceny tego dowodu wyraża się w tym, że sfera merytoryczna opinii kontrolowana jest przez sąd (który nie posiada wiadomości specjalnych) w istocie tylko w zakresie zgodności z zasadami logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i wiedzy powszechnej. Odwołanie się przez sąd do tych kryteriów oceny stanowi więc wystarczające i należyte uzasadnienie przyczyn uznania opinii biegłych za przekonujące (powołał się przy tym na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2005 r., II CK 572/04 – LEX nr 151656). Sąd Okręgowy podkreślił, że wnioski opinii biegłego powinny być jasne, kategoryczne i przekonujące dla sądu, jako bezstronnego arbitra w sprawie, dlatego gdy opinia biegłego czyni zadość

tym wymogom, co pozwala uznać znaczące dla istoty sprawy okoliczności za wyjaśnione, to nie zachodzi potrzeba dopuszczania dowodu z dalszej opinii biegłych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1974 r., II CR 638/74 – OSP 1975, z. 5, poz. 108). Sąd I instancji uznał, że opinie biegłych lekarzy kardiologa i neurologa wydane w sprawie niniejszej spełniają te kryteria. Granicę obowiązku prowadzenia przez sąd postępowania dowodowego wyznacza, podlegająca kontroli instancyjnej, ocena czy dostatecznie wyjaśniono sporne okoliczności sprawy, okoliczność zaś, że opinia biegłych nie ma treści odpowiadającej stronie, zwłaszcza gdy w sprawie wypowiadało się kilku kompetentnych pod względem fachowości biegłych, nie stanowi dostatecznego uzasadnienia dla przeprowadzenia dowodu z kolejnych opinii. Potrzeba powołania innego biegłego powinna wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 września 2008 r., I UK 91/08 – LEX nr 785520).

Mając to wszystko na uwadze Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie L. K. zasługiwało na uwzględnienie. W związku z tym, że wnioskodawca został uznany za trwale całkowicie niezdolnego do pracy od dnia 14 listopada 2013 r., Sąd I instancji zmienił zaskarżoną decyzję poprzez przyznanie ubezpieczonemu prawa do stałej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od dnia 17 grudnia 2013 r., tj. od daty złożenia wniosku o to świadczenie.

Apelację od tego wyroku wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.. Zaskarżając wyrok Sądu I instancji w całości apelant zarzucił mu:

a/ naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 57 ust. 1 pkt 1 oraz art. 12 ust. 1 i 2, a także art. 107 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, poprzez przyznanie prawa do stałej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy osobie nie będącej niezdolną do pracy w tym stopniu;

b/ naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną ocenę materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, wyrażającą się w pominięciu okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy oraz przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów zakreślonych dyspozycją tego przepisu;

c/ sprzeczność ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez uznanie wnioskodawcy za trwale całkowicie niezdolnego do pracy.

W konsekwencji tych zarzutów organ rentowy wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawca L. K. wnosił o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Ustalenia Sądu I instancji i wyprowadzone na ich podstawie wnioski Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne. Sprawia to, że nie zachodzi potrzeba powtarzania szczegółowych ustaleń faktycznych oraz dokonanej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku interpretacji przepisów prawa mających zastosowanie w sprawie niniejszej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 października 1998 r., II CKN 923/97 – OSNC 1999, z. 3, poz. 60; z dnia 12 stycznia 1999 r., I PKN 21/98 – OSNAP 2000, nr 4, poz. 143; z dnia 20 stycznia 2000 r., I CKN 356/98 – LEX nr 50863; z dnia 7 kwietnia 2004 r., IV CK 227/03 – LEX nr 585855; z dnia 20 maja 2004 r., II CK 353/03 – LEX nr 585756; z dnia 17 lipca 2009 r., IV CSK 110/09 – LEX nr 518138; z dnia 27 kwietnia 2010 r., II PK 312/09 – LEX nr 602700).

W apelacji organu rentowego przedstawione zostały zarówno zarzuty naruszenia prawa materialnego, jak i procesowego. W tym miejscu należy zauważyć, że prawidłowość zastosowania lub wykładni prawa materialnego może być właściwie oceniona jedynie na kanwie niewadliwie ustalonej podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Skuteczne zatem zgłoszenie zarzutu dotyczącego naruszenia prawa materialnego wchodzi zasadniczo w rachubę tylko wtedy, gdy ustalony przez sąd pierwszej instancji stan faktyczny, będący podstawą zaskarżonego wyroku, nie budzi zastrzeżeń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 1997 r., II CKN 60/97 – OSNC 1997, z. 9, poz. 128).

Odnosząc się do zarzutu obrazu art. 233 § 1 k.p.c. należy wskazać, iż obejmuje ona wszystkie wypadki wadliwości wynikające z naruszenia tego przepisu, a więc także błędy popełnione przy ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego. Naruszenie ostatnio powołanego przepisu będzie występowało w następujących wypadkach:

- a/ gdy z treści dowodu wynika co innego niż przyjął sąd;
- b/ gdy pewnego dowodu zebranego nie uwzględniono przy ocenie – wbrew obowiązkowi oceny całokształtu okoliczności sprawy;
- c/ gdy sąd przyjął pewne fakty za ustalone, mimo że nie zostały one w ogóle lub są niedostatecznie potwierdzone;
- d/ gdy sąd uznał pewne fakty za nieudowodnione, mimo że były ku temu podstawy;
- e/ ocena materiału dowodowego koliduje z zasadami doświadczenia życiowego lub regułami logicznego wnioskowania.

W sprawie niniejszej żaden z tych przypadków nie zachodził.

W apelacji organ rentowy podniósł, iż ocena stanu zdrowia ubezpieczonego zawarta w opiniach biegłych lekarzy kardiologa i neurologa, na których został oparty zaskarżony wyrok, jest wadliwa, ponieważ pozostaje w rażącej sprzeczności z faktycznym stanem zdrowia wnioskodawcy. Apelant zakwestionował dokonaną przez Sąd Okręgowy ocenę w/w opinii biegłych lekarzy kardiologa i neurologa jako wiarygodnych, przekonywujących i wystarczających do uznania, że L. K. jest trwale całkowicie niezdolny do pracy. Dowód z opinii biegłych, podobnie jak inne dowody przeprowadzone w postępowaniu sądowym, podlega ocenie przy zastosowaniu kryteriów określonych w art. 233 § 1 k.p.c. Dokonując jej sąd w każdym wypadku powinien kontrolować wypowiedzi biegłych pod kątem ich zgodności z zasadami logiki, poziomu wiedzy biegłych, sposobu motywowania ich stanowiska, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stopnia stanowczości wyrażonych w niej wniosków (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2000 r., I CKN 1170/98 – OSNC 2001, z. 4, poz. 64 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2000 r., IV CKN 1383/00 – LEX nr 52 544). Wnioski, które Sąd I instancji wyciągnął poddając ocenie zebrany w sprawie materiał dowodowy, w tym powołane wyżej opinie biegłych lekarzy kardiologa i neurologa, przy zastosowaniu przy tym kryteriów określonych w art. 233 § 1 k.p.c., zostały logicznie uzasadnione i są zgodne z zasadami doświadczenia życiowego. Ocena niezdolności do pracy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. 2015 r., poz. 748 ze zm.) wymaga wiadomości specjalnych, które posiadają biegli lekarze specjaliści z zakresu schorzeń wcześniej rozpoznanych u wnioskodawcy, w tym przypadku biegli lekarze specjaliści z zakresu kardiologii i neurologii. Trafnie Sąd I instancji przyjął, że opinie (zasadnicza oraz dwie uzupełniające) wydane w sprawie niniejszej przez biegłych lekarzy kardiologa i neurologa dają wystarczający obraz stanu zdrowia L. K. z punktu widzenia dominujących u niego schorzeń.

Sąd Okręgowy, wbrew odmiennemu zapatrywaniu wyrażonemu w apelacji, dokonał prawidłowego ustalenia stanu faktycznego na podstawie dowodów z opinii biegłych lekarzy specjalistów z zakresu kardiologii i neurologii. Oceniał wydane przez tych biegłych opinie (zasadniczą i dwie uzupełniające) w zakresie zgodności z zasadami logicznego myślenia, z poziomem wiedzy tych biegłych, sposobem motywowania ich stanowiska, podstawami teoretycznymi opinii oraz stopniem stanowczości wyrażonych w nich wniosków i uznał opinie za przekonujące. Należy przy tym zauważyć, iż odwołanie się przez sąd do tych kryteriów oceny stanowi wystarczające i należyte uzasadnienie przyczyn uznania opinii biegłego za przekonujące (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2005 r., II CK 572/04 – LEX nr 151656).

Prawidłowo Sąd Okręgowy przyjął, że w/w opinie biegłych lekarzy kardiologa i neurologa dostatecznie wyjaśniły wszystkie sporne okoliczności sprawy. W związku z tym nie zachodziła potrzeba uzupełniania postępowania dowodowego o dowód z opinii innych biegłych lekarzy tych samych specjalności medycznych.

Sąd I instancji przy ocenie przeprowadzonych w sprawie dowodów, w tym mających zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy dowodów z opinii biegłych lekarzy kardiologa i neurologa, nie dopuścił się przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów określonych dyspozycją art. 233 § 1 k.p.c. Określone w tym przepisie granice swobodnej oceny dowodów może bowiem naruszać tylko dowolna ocena zebranego materiału, brak wszechstronnej oceny wszystkich istotnych dowodów lub ich ocena sprzeczna z zasadami logicznego powiązania wniosków z ustalonym stanem faktycznym lub doświadczeniem życiowym (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 4 lutego 1999 r., II UKN 459/98 – OSNAPiUS 2000, nr 6, poz. 252; z dnia 5 sierpnia 1999 r., II UKN 76/99 – OSNAPiUS 2000, nr 19, poz. 732; z dnia 10 listopada 1999 r., I PKN 361/99 – OSNAPiUS 2001, nr 7, poz. 216 oraz z dnia 16 kwietnia 2002 r., V CKN 1446/00 – LEX nr 55 167). Organ rentowy w apelacji nie wskazał natomiast żadnych powodów, dla których w/w opinii biegłych lekarzy kardiologa i neurologa, na których został oparty zaskarżony wyrok, należałoby uznać za niewiarygodne. W apelacji nie została zakwestionowana ani wiedza fachowa tych biegłych, ani dokładność przeprowadzonych przez nich badań oraz analizy dokumentacji leczenia wnioskodawcy. Reasumując należy jednoznacznie stwierdzić, iż dokonana przez Sąd Okręgowy ocena przeprowadzonych w sprawie dowodów, w tym przede wszystkim dowodów z opinii biegłych lekarzy kardiologa i neurologa, w pełni odpowiada kryteriom określonym w art. 233 § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu apelacji organ rentowy dodatkowo zarzucił, że w czasie dokonywania oceny stanu zdrowia wnioskodawcy w postępowaniu administracyjnym, choroba P. nie zaburzała funkcji grafomotorycznych ubezpieczonego, powodowała jedynie niewielkie naruszenie funkcji organizmu. Zdaniem apelanta, Sąd I instancji ustalił całkowitą niezdolność do pracy praktycznie od momentu ustalenia leczenia choroby P., niezgodnie z zasadami zaawansowania tej choroby, podczas gdy, ani sama jej obecność, ani leczenie samo w sobie, nie mogą być podstawą stwierdzenia, że to schorzenie powoduje całkowitą niezdolność do pracy. Tak sformułowany zarzut należy uznać za całkowicie chybiony. Sąd Okręgowy ustalił w sprawie niniejszej, że ubezpieczony cierpi na wiele różnorodnych schorzeń dotyczących różnych narządów i organów (choroba wieńcowa, przebyty w 2008 r. zawał serca okołokoniuszkowy, stan po angioplastyce(...i (...), niewydolność serca (...), objawy zmian miażdżycowych w naczyniach mózgowych, nadciśnienie tętnicze II, choroba P., zespół bólowy lędźwiowy, dyskopatia L4/L5 i L5/S1). Biegli lekarze kardiolog i neurolog w opiniach wydanych w sprawie niniejszej podkreślili, że schorzenia rozpoznane przez nich u wnioskodawcy mają charakter postępujący i całościowo pozwalają na stwierdzenie trwałej całkowitej niezdolności do pracy. W judykaturze Sądu Najwyższego za utrwalony należy uznać pogląd, nie jest wystarczające ustalenie braku niezdolności do pracy z uwagi na poszczególne schorzenia ubezpieczonego, ale konieczne jest dokonanie kompleksowej oceny stanu zdrowia pod tym kątem w przypadku mnogości schorzeń. Każde ze schorzeń traktowane oddzielnie może nie dawać podstawy, ze względu na stopień jego zaawansowania, do stwierdzenia naruszenia sprawności organizmu powodującego utratę zdolności do pracy zarobkowej, a suma tych schorzeń taką niezdolność powoduje (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 lipca 2011 r., I UK 29/11 – LEX nr 1026622; z dnia 9 stycznia 2012 r., I UK 232/11 – LEX nr 1162651; z dnia 8 listopada 2012 r., II UK 93/11 – LEX nr 1619651 oraz wcześniejsze: z dnia 25 stycznia 2005 r., I UK 149/09 – Legalis i z dnia 21 maja 2009 r., I UK 3/09 – LEX nr 509029).

W świetle powołanych wyżej opinii biegłych lekarzy specjalistów z zakresu kardiologii i neurologii, które Sąd Okręgowy poddał prawidłowej ocenie i w pełni podzielił, wnioskodawca L. K. jest trwale całkowicie niezdolny do pracy od dnia 17 grudnia 2013 r. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy zgodnie z art. 328 § 2 k.p.c. wskazał przyczyny, dla których w pełni podzielił te opinie biegłych lekarzy kardiologa i neurologa i oparł na nich rozstrzygnięcie zawarte w zaskarżonym wyroku.

W apelacji pozwany organ rentowy nie powołał żadnych nowych faktów i dowodów, które pozwalałyby na dokonanie ustalenia, że schorzenia rozpoznane u wnioskodawcy nie powodują jego trwałej całkowitej niezdolności do pracy.

Wynik prawidłowo przeprowadzonego przez Sąd I instancji postępowania dowodowego jednoznacznie wskazuje na to, że L. K. jest trwale całkowicie niezdolny do pracy od dnia 17 grudnia 2013 r. (data złożenia wniosku o rentę). Apelant nie wykazał więc, że ubezpieczony nie spełnia wszystkich przesłanek, od istnienia których uzależnione jest prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, a w szczególności, że nie jest on całkowicie niezdolny do pracy. Tym

samym zarzut naruszenia prawa materialnego, a mianowicie art. 57 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 12 ust. 1 i 2 oraz art. 107 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. 2015 r., poz. 748 ze zm.) nie może być uznany za trafny.

Zaskarżony wyrok odpowiada więc prawu, a apelacja wnioskodawczyni organu rentowego jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Z przedstawionych wyżej względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.